

Stonehenge

Stonehenge je kamniti velikan iz neolitika in bronaste dobe v Angliji.

S površja je videti kot zmešnjava pokončnih in prekucnjenih kamnov, iz zraka pa postane njegova oblika bolj jasna. Gre za niz koncentričnih krogov iz nasute zemlje ter iz manjših in večjih kamnov. Ob vhodu čisto sam stoji t.i. petni kamen, ki je videti, kakor da bi stražil spomenik. Zabrisane sledi prihodišča vodijo v daljavo. Ampak Stonehenge je še vedno več od tistega, kar je mogoče videti iz zraka. Spričo natančnih raziskav in arheoloških izkopavanj, ki so jih vodili v zadnjih štirih stoletjih, so bile rešene mnoge uganke, povezane s spomenikom in z njegovo okolico. Tako se je arheologom posrečilo izrisati podroben načrt spomenika. Med zunanjim jarkom z nasipom in notranjima krogoma iz večjih in manjših kamnov so v tla skopani trije krogi lukenj, imenovanih Aubreyjeve, Y in Z. Središče spomenika zaznamujeta podkvasti strukturi, sredi katerih stoji oltarni kamen.

Ob robu nasipa si stojita nasproti dve gomili, ki sta ležišči dveh ohranjenih stražnih kamnov. Gomile so nasuti kupi zemlje, ki često pokrivajo grobišča: po vsem območju Stonehengea jih je veliko. V mnogih letih so raziskovalci poimenovali različne značilnosti Stonehengea ter oštevilčili kamne in luknje, kar je olajšalo delo na najdbišču.

Kako so kamne prevažali v Stonehenge?

V bližini Stonehengea ni ne peščenjaka ne modrega kamna. Najbližji kraj, kjer bi lahko prišli do kamnov, je oddaljen 30 km. Le kako so lahko ljudje prenašali ogromne balvane po hriboviti pokrajini, še posebno v času, ko še niso poznali koles? Arheologi menijo, da so podnje postavljali obsekana debela, po katerih je lahko kamen drsel. Breme bi lahko vleкли bodisi ljudje bodisi voli ali pa oboji. Leta 1923 je neki geolog odkril, da večina modrega kamenja izhaja iz gorovja Preseli v Walesu, ki je oddaljeno več kot 200 km. Nihče ne ve, kako so ga prenesli v Stonehenge. Nekateri pravijo, da deloma po vodi, deloma po suhem. Po neki drugi domnevi je modri kamen pripotoval po čvrstih ledenih ploskvah že v času ledene dobe na tisoče let pred tem. Če teorija drži, jim kamnov ni bilo treba vleči daleč. Vendar nikjer blizu Stonehengea niso našli niti koščka modrega kamna, malo verjetno pa se zdi, da bi za spomenik porabili čisto vse kamne do zadnjega, ki jim je bil na voljo.

Kako so kamen spravili na njegovo mesto?

Postavitelji Stonehengea si pri postavljanju masivnih kamnov niso mogli pomagati z mehanskimi žerjavi ali velikimi dvigali. Vse so morali opraviti ročno. Leta 1901 se je eden od velikih peščenjakovih balvanov že tako nevarno nagibal, da ga je bilo treba zavrtnati v prvoten položaj. Postopek obnove je odkril nekatere podrobnosti o tem, na kakšen način so kamne sploh postavili. Najprej so delavci v apnenčasta tla s sekirami iz jelenovih rogov skopali luknjo. Ena stran je bila skopana navpično navzdol, druga pa je imela rahel nagib, tako da je kamen zdrsel v luknjo. Potem so balvan dvignili, luknjo pa zasuli s kamenjem, kredo in zemljo, tako da je obstal pokonci. Ne vemo sicer, na kakšen način so postavitelji dvigovali kamne pokonci, vendar nekateri menijo, da so si pomagali s sistemom vrvi in lesenih odrov.

Med obnovitvenimi deli so med kamenji našli tudi nekaj izvirnega orodja: kremenasto orodje, koščke jelenovih rogov, večje in manjše tolkače, med katerimi so tudi velikanske peščenjakove macole, težke od 18 do 27 kg. To je bilo orodje, s katerim so takrat lomili, obliovali in bladili balvane. Kovinskega niso imeli.

Kako so na pokončne kamne polagali prečnike, ni znano.

Kaj se je dogajalo v Stonehengeu?

Stonehenge je le eden izmed več sto spomenikov, ki se dvigajo nad salisburyjsko nižino. Nekatere podobno kot Stonehenge obdaja jarek z nasipom, druge sestavljajo okrogle ali podolgovate gomile. Med nenavadnimi spomeniki so tudi t.i. cursi, sestavi vzporednih jarkov in nasipov.

Večina arheologov se strinja, da so bili spomeniki prizorišče obredov. Na mnogih so našli grobišča, kar zadeva artefakte, pa jih je bilo bolj malo. Možno je, da so se v večjih strukturah, kakršen je Stonehenge, člani poljedelskih skupnosti zbrali ob posebnih priložnostih, zlasti ob poletnem in zimskem solsticiju. Sonce ob poletnem sončnem obratu vzhaja - in ob zimskem zahaja - vzdolž osi, ki spomenik simetrično deli na pol. Morda pa so bili obredi posvečeni slavljenju plodne zemlje, ki jih je - preko živali in rastlin - prehranjevala. Zanesljivo vemo, da Stonehengea niso postavili Druidi. Ko so se Druidi pojavili v Angliji, je bil Stonehenge že več sto let zapuščen. Postavljanje Stonehengea in drugih megalitskih spomenikov je bil velikanski podvig, ki je terjal milione ur dela. Nekateri arheologi menijo, da bi lahko šlo za ozemeljska znamenja, ki so označevala meje področja pod nadzorom močnega glavarja. Tega, kaj se je dogajalo v Stonehengeu, ne vemo, lahko pa na podlagi najdenih dokazov ponujamo verjetne razlage.

Stonehenge

Stonehenge je bil in je še uganka mnogih raziskovalcev, arheologov in naključnih obiskovalcev. Pojavlja se mnogo vprašanj v zvezi s tem spomenikom, a na mnoga najbrž ne bomo nikoli dobili verjetnih odgovorov.

Stonehenge je megalitski spomenik, ki je nastajal nekje od leta 3000 pa do leta 1500 pr.n.št. Stoji na Salisburyjski nižini v Angliji. V času gradnje stonehenga se v Z Evropi pojavlja mnogo megalitskih spomenikov, npr. Newgrange na Irskem in Carnac v SZ Franciji.

Ko je bil Stonehenge pred 3500 leti dokončan je izgledal približno tako: obkrožala sta ga krožni jarek in nasip, ki sta najstarejši del Stonehenga.

Znotraj je stal veliki kamniti krog. Sestavljen je bil iz trdno sklenjenih balvanov. Nato je sledil krog iz modrih kamnov. Ta je bil sestavljen iz manjših menhirjev, ki dandanes več ne stojijo.

Na sredini pa je stalo pet velikih peščenjakovih balvanov, ki so bili postavljeni v obliki podkve. Samo en izmed balvanov je tehtal 50 ton.

Ob strani je bil nekakšen privoz. To naj bi bila pot po kateri so prihajale in odhajale romarske procesije.

Arheologi domnevajo, da so megalitski spomeniki povezani z verskimi obredi in pokopavanjem umrlih. Stonehenge naj bi bil predvsem v času poletnega in zimskega sončnega obrata romarsko središče, saj sonce ob poletnem sončnem obratu vzhaja ob zimskem pa zahaja po črti, ki deli spomenik na polovico.

V sedanjem času je Stonehenge predvsem turistična atrakcija, ki privabi ljudi iz celega sveta.